

Tämä sivu on konekäännetty [\[Linkki\]](#). Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme](#) [\[Linkki\]](#).

Päätös asiassa 874/2020/MIG siitä, miten Euroopan komissio käsitteli valitusta siitä, miten demokratiasta ja väestökehityksestä vastaava komission varapuheenjohtaja vastasi kriittiseen mediajulkisuuteen

Päätös

Kanteluasia 874/2020/MIG - **Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 29/06/2020 - Päätökset, pvm 26/03/2021 - Toimielin, jota kantelu koskee** Euroopan komissio (Tutkimusta ei syytä jatkaa) |

Asia koski Euroopan komissiolle tehtyä valitusta, jossa oltiin huolissaan siitä, miten Euroopan komission demokratiasta ja väestökehityksestä vastaava komission varapuheenjohtaja oli julkisesti vastannut kriittiseen mediajulkisuuteen. Se koski erityisesti huomautuksia, joita hän oli tehnyt kroatialaisessa televisio-ohjelmassa, johon yleisö sai soittaa. Kantelija katsoi, että varapuheenjohtajan lausunnot eivät olleet yhteensopivia hänen komission jäsenen velvollisuuksiensa kanssa. Hän oli myös tyytymätön siihen, miten komissio vastasi valituksessa esitettyihin huolenaiheisiin.

Oikeusasiamies katsoi, että varapuheenjohtajan lausunnot voitaisiin ymmärtää siten, että tiedotusvälineiden ei pitäisi lähettää tai julkaista kriittisiä kommentteja julkisuuden henkilöistä. Yleisön reaktioista, muun muassa kyseisestä valituksesta ja tapauksen myöhemmästä käsittelystä tiedotusvälineissä, käy selvästi ilmi, että lausunnot todella tulkittiin näin. Oikeusasiamies katsoi siksi, että lausunnot olivat epäasianmukaisia.

Tapauksen jälkeen sekä varapuheenjohtaja että komissio ilmaisivat vahvan tukensa ilmaisunvapaudelle sekä tiedotusvälineiden vapaudelle ja moniarvoisuudelle. Varapuheenjohtaja selvensi lisäksi, että hänen tarkoituksenaan ei ollut heikentää tiedotusvälineiden riippumattomuutta.

Oikeusasiamies suhtautui myönteisesti näihin selvennyksiin, mutta hän pitää valitettavana, että komissio tai varapuheenjohtaja ei esittänyt anteeksipyyntöä tapauksen johdosta. Se olisi voinut vähentää levottomuutta, jota huomautukset kansalaisissa aiheuttivat.

Oikeusasiamies päättää tutkimuksen ja kehottaa komissiota muistuttamaan komission jäseniä siitä, että julkisia lausuntoja esitettäessä on oltava huolellinen.

Kantelun tausta

1. Kroatiaassa järjestetyssä paikallisessa call-in-TV-ohjelmassa [1] soittaja kyseenalaisti 25 päivänä huhtikuuta 2020 ilmassa, miten demokratiasta ja väestökehityksestä vastaava komission varapuheenjohtaja Dubravka Šuica [2] oli hankkinut varallisuutensa.

2. Komission varapuheenjohtaja kutsui näyttelyyn ja kommentoi häntä koskevia lausuntoja. Transkriptin [3] mukaan varapresidentti sanoi muun muassa TV-ohjelmaa isännöivälle toimittajalle: ” *toivomukseni olisi, että te jotenkin estäisitte puhumasta tällä tavalla kenestä tahansa henkilöstä, kenestä tahansa kroaattinaisesta, kroaattinaisesta tai tämän maan kansalaisesta. Olen todella pahoillani, jos ohjelmasi haluaa saada suosiota tällä tavalla ... Olen Dubrovnikin televisiosi kummitäti ja olen erittäin iloinen, että voisin olla sellainen silloin. Olen kuitenkin todella pahoillani, että sallitte kansalaisten heittää minulle roskaa, lietettä ja mutaa.* Hän sanoi myös, että syytökset tehneellä soittajalla *on tietenkin oikeus hänen mielipiteeseensä, mutta minulla on oikeus puolustukseeni ja minulla on oikeus varoittaa teitä siitä, että tämä ei ollut oikein.*

3. Kun televisio-ohjelma ei lentänyt kahteen päivään, yleisö spekuloi, että tämä liittyi tapahtumaan. [5]

4. Pian välikohtauksen jälkeen komission tiedottaja kommentoi varapuheenjohtajan esiintymistä televisio-ohjelmassa vastauksena toimittajan kysymykseen. [6] Puhemies sanoi, että ”*varapuheenjohtaja ilmaisee ja vahvistaa tukensa tiedotusvälineiden riippumattomuudelle, sananvapaudelle ja tiedonvälityksen vapaudelle, ja hän haluaa huomauttaa, että Dubrovnikin televisiotalo avattiin hänen toimikautensa aikana kaupungin pormestarina, joten hän luonnollisesti tukee sen toimintaa*”. Tiedottaja totesi, että varapresidentti hylkäsi väitteen, jonka mukaan hän oli vaikuttanut siihen, esitettiinkö televisio-ohjelma.

5. Kantelija, joka on Kroatian kansalainen, otti 30. huhtikuuta 2020 yhteyttä komissioon tuodakseen esiin huolensa varapuheenjohtajan TV-ohjelmasta antamista lausunnoista ja väitti, että he ilmaisivat huolensa hänen objektiivisuudestaan ja puolueettomuudestaan.

6. Komissio vastasi 11. toukokuuta 2020, että ”[komissio] ja varapuheenjohtaja Šuica pitävät erittäin tärkeänä sananvapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta, jotka ovat Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja eurooppalaisia perusarvoja”. Se lisäsi, että ohjelman lähettämisen jälkeen varapuheenjohtaja Šuica oli myös toistanut tukensa näille vapauksille ja ettei hänellä ollut aikomusta heikentää kyseisen televisioaseman tai toimittajan

riippumattomuutta .

7. Kantelija oli tyytymätön komission vastaukseen ja kääntyi oikeusasiamiehen puoleen.

Tutkimus

8. Oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen siitä, miten komissio käsitteli kantelua siitä, miten varapuheenjohtaja Šuica oli vastannut julkisesti kriittiseen uutisointiin tiedotusvälineissä.

9. Tutkimuksen aikana oikeusasiamies sai komission vastauksen hänen kommenttipyyntöönsä [7] , mukaan lukien tiedot siitä, miten se varmistaa, että komission jäsenet saavat tietoonsa heidän menettelysääntöjensä mukaiset velvoitteensa [8] . Tämän jälkeen kantelija kommentoi komission vastausta. Oikeusasiamies otti huomioon myös komission jatkovastauksen kahteen kanteluun, jotka hän oli saanut käytäntösääntöjen riittävydestä [9] .

Oikeusasiamiehelle esitetyt perustelut

10. Kantelija katsoi, että varapuheenjohtajan televisio-ohjelmaa koskevia lausuntoja ei voida hyväksyä ja että ne ovat EU:n peruseriaatteiden vastaisia. Hän väitti, että kansalaisten pitäisi saada esittää kysymyksiä poliitikkojen vauraudesta.

11. Mitä tulee komission vastaukseen hänen kanteluunsa, kantelija oli huolissaan siitä, että komissio ei ollut nimenomaisesti kommentoinut varapuheenjohtajan lausuntoja vaan toisti vain, että varapuheenjohtaja oli vahvistanut tukensa sananvapaudelle. Hänen mielestään komission olisi pitänyt pyytää varapuheenjohtajaa julkisesti tunnustamaan hänen virheensä ja pyytämään anteeksi. Komission olisi myös pitänyt antaa hänelle *”virallinen varoitus”* , että tällaiset lausunnot ovat sietämättömiä.

12. Vastauksessaan oikeusasiamiehelle komissio toisti sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden merkityksen. Komissio ilmoitti myös julkisesti vahvistaneensa, että tähän sisältyy *”vapaus lähettää tai julkaista julkilausumia, joissa arvostellaan julkisuuden henkilöitä”* .

13. Komissio päätteli, että varapuheenjohtaja oli selventänyt lausuntojaan *”hävittääkseen mahdolliset väärinkäsitykset, joita lausunnoilla olisi voinut syntyä kansalaisten keskuudessa”* .

14. Komissio selitti myös, että komission jäsenten on nimitysmenettelynsä yhteydessä vastattava velvollisuuksiaan koskeviin kysymyksiin ja että suurin osa nykyisistä komission jäsenistä oli viitannut nimenomaisesti käytäntösääntöihin [10] antamissaan vastauksissa. Toimikautensa alussa uusille komission jäsenille annettiin tietoa käytäntösäännöistä. Lisäksi uusien komission jäsenten kabinettihenkilöstölle, jäljempänä ’kabinetti’, tiedotettiin omista ja komission jäsenen eettisistä velvoitteista, ja heille annettiin koulutusta asiasta, jotta he voisivat auttaa komission jäsentä noudattamaan ja täyttämään velvollisuuksiaan päivittäisessä työssään. Komissio korosti myös, että komission jäsenet saavat hallinnollista tukea

käytännesääntöjen mukaisiin velvoitteisiinsa koko toimikautensa ajan ja sen jälkeen.

15. Vastauksessaan kantelija arvosteli sitä, että varapuheenjohtaja ei ollut ilmaissut tukeaan tiedotusvälineiden riippumattomuudelle ja sananvapaudelle henkilökohtaisesti vaan komission tiedottajan välityksellä.

16. Lisäksi kantelija kiinnitti huomiota siihen, että varapuhemies oli osallistunut useita viikkoja kyseisen välikohtauksen jälkeen kampanjavideoon, jolla tuettiin Kroatian poliittisen puolueen, johon hän kuuluu, vaalikampanjaa. [11] Koska tämä on myös käytännesääntöjen vastaista, kantelija kyseenalaisti, oliko varapuheenjohtaja todella perehtynyt käytännesääntöihin.

17. Vastauksessaan tähän tapaukseen komissio myönsi, että kampanjavideossa on tehty virheitä, ja lupasi laatia suuntaviivat, joissa selvennetään, miten käytännesääntöjen asiaa koskevia sääntöjä olisi sovellettava käytännössä [12] .

Oikeusasiamiehen arviointi

18. Koska komission jäsenet ovat EU:n toimeenpanevan yksikön korkeimpia virkamiehiä, heidän odotetaan noudattavan korkeimpia eettisiä normeja [13] . Julkisesti puhuessaan heidän olisi varmistettava, että heidän lausuntonsa eivät aseta kyseenalaiseksi heidän lahjomattomuuttaan tai virkansa arvokkuutta [14] . Komission jäsenten olisi sen vuoksi käytettävä asianmukaista harkintavaltaa julkisissa lausumissaan. [15]

19. Kun otetaan huomioon nämä periaatteet ja koska sananvapaus sekä tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus demokraattisessa yhteiskunnassa ovat ensiarvoisen tärkeitä, oikeusasiamies katsoo, että kaikkia komission jäsenen lausuntoja, joita voitaisiin pitää *yrityksenä* tukahduttaa kriittistä uutisointia tiedotusvälineissä, olisi vältettävä.

20. Tarkasteltuaan kopiota varapuhemiehen lausunnoista kyseisestä televisio-ohjelmasta oikeusasiamies katsoo, että ne voitaisiin ymmärtää haluksi tukahduttaa keskustelu hänen varallisuudestaan tai vihjata, että tiedotusvälineiden ei pitäisi lähettää tai julkaista kriittisiä kommentteja julkisuuden henkilöistä yleensä. Se, että hänen kommenttinsa katsottiin sellaisiksi, heijastuu selvästi julkiseen vastaukseen, mukaan lukien tämä valitus ja sen jälkeinen uutisointi tapahtumasta ja spekulatio televisio-ohjelman peruuttamisesta.

21. Näin ollen oikeusasiamies katsoo, että varapuhemiehen lausunnot olivat epäasianmukaisia.

22. Komission myöhempi viittaus ” *mahdollisiin väärinkäsityksiin, joita lausunnot olisivat voineet aiheuttaa yleisön keskuudessa* ”, oli myös epäasianmukainen, mikä viittaa siihen, että ongelma liittyy pikemminkin yleisön käsitykseen kuin varapuheenjohtajan valitsemiin sanoihin.

23. Oikeusasiamies toteaa, että välikohtauksen jälkeen sekä komissio että varapuheenjohtaja ilmaisivat voimakkaan tukensa sananvapaudelle ja tiedotusvälineiden vapaudelle. Varapuheenjohtaja selvensi, ettei hänen aikomuksensa ollut heikentää televisioaseman,

toimittajan tai kyseisen ohjelman riippumattomuutta.

24. Tämän tutkimuksen aikana komissio selvensi edelleen, että se tukee myös *”julkisia henkilöitä kritisoivien julkilausumien lähetys- tai julkaisemisvapautta”*. Oikeusasiamies pitää valitettavana, että komissio on tehnyt niin vasta sen jälkeen, kun hän on puuttunut asiaan, eikä silloin, kun kantelija esitti ensin huolensa. Oikeusasiamies pahoittelee myös sitä, ettei varapuheenjohtaja eikä komissio esittänyt välikohtaukseen liittyvää anteeksipyyntöä. Se olisi voinut mennä jonkin verran siihen suuntaan, että yleisö olisi ollut huolissaan huomautuksistaan .

25. Oikeusasiamies on kuitenkin vakuuttunut siitä, että komissio on ryhtynyt konkreettisiin käytännön toimiin varmistaakseen, että komission jäsenet ovat tietoisia velvollisuuksistaan.

26. Vastauksena komission puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan Šuican erillisiin huolenaiheisiin vaalikampanjan videoleikkeeseen komissio on sitoutunut laatimaan erityiset suuntaviivat käytännesääntöjen oikean tulkinnan ja asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi. [16] Oikeusasiamies suhtautuu myönteisesti tähän vastaukseen, mikä osoittaa, että komissio suhtautuu vakavasti komission jäsenten eettiseen toimintaan.

27. Oikeusasiamies kehottaa kuitenkin komissiota jälleen kerran [17] muistuttamaan komission jäseniä siitä, että heidän on noudatettava asianmukaista varovaisuutta julkilausumia antaessaan.

Johtopäätös

Tutkimuksen perusteella oikeusasiamies päättää asian käsittelyn seuraavalla päätelmällä:

Lisätutkimuksia ei ole perusteltu.

Tästä päätöksestä ilmoitetaan kantelijalle ja komissiolle .

Emily O'Reilly Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg 26.3.2021

[1] ”Kansan ääni” (”Glas Naroda”).

[2] Televisio-ohjelma oli Dubrovnikissa sijaitsevalla kanavalla, ja Šuica on Dubrovnikin entinen pormestari.

[3] Ks.

<https://morski.hr/2020/04/26/suica-ljuta-nazvala-u-eter-i-napala-voditelj-ja-sam-kuma-vase-televizije/>
[Linkki].

[4] Tämä ote on käännös transkriptistä. Kroaatinkielisen tekstin osalta ks. transkripti, ks. alaviite 3.

[5] Ks. esimerkiksi

<https://www.telegram.hr/politika-kriminal/emisija-u-kojoj-je-dubravka-suica-u-eteru-napravila-eksces-nije-ukinuta-vo>
[Linkki].

[6] Ks [Linkki].

<https://www.vecernji.hr/vijesti/glasnogovornik-komisije-komentirao-suicino-javljanje-u-program-dubrovacke-televizije>
, tiedottajan vastauksen tallenne on sisällytetty tähän artikkeliin.

[7] Saatavilla osoitteessa: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/129654>
[Linkki].

[8] Komission päätös, annettu 31 päivänä tammikuuta 2018, Euroopan komission jäsenten käytännösäännöistä:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0221%2802%29>
[Linkki].

[9] Kantelut 1141/2020/MIG ja 1143/2020/MIG Euroopan komissiosta sekä sen puheenjohtajan ja demokratiasta ja väestökehityksestä vastaavan varapuheenjohtajan lausunnot Kroatian vaalien alla, ks. asiasivu: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/case/en/57346> [Linkki].

[10] Ks. alaviite 8.

[11] Tätä kysymystä käsiteltiin kanteluissa 1141/2020/MIG ja 1143/2020/MIG, ks. edellä alaviite 9.

[12] Komission vastaus kanteluihin 1141/2020/MIG ja 1143/2020/MIG on saatavilla osoitteessa

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/136786> [Linkki].

[13] Menettelysääntöjen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

[14] Menettelysääntöjen 2 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

[15] Ks. myös käytännösääntöjen 5 artiklan 1 ja 4 kohta ja 9 artiklan 3 kohta.

[16] <https://www.ombudsman.europa.eu/en/case/en/57346> [Linkki]

[17] Ks. oikeusasiamiehen suositus asiassa 1419/2016/JN Euroopan komission kyvyttömyydestä vastata Tšekin kansalaiselle oikeus-, kuluttaja- ja tasa-arvoasioista vastaavan

komission jäsenen Stork's Nest -tapauksesta ("Kauza Čapí hnízdo") Tšekin radiossa antamista lausunnoista:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/89218> [Linkki].